

**POLSKA
RZECZPOSPOLITA
LUDOWA**

**URZĄD
PATENTOWY
PRL**

OPIS PATENTOWY PATENTU TYMCZASOWEGO

75 790

Patent tymczasowy dodatkowy
do patentu _____

Zgłoszono: 12.02.1972 (P. 153458)

Pierwszeństwo: _____

Zgłoszenie ogłoszono: 30.05.1973

Opis patentowy opublikowano: 23.12.1974

Kl. 21g, 4/04

MKP H01h 61/00

CZYTELNIA

Urzędu Patentowego
Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

Twórca wynalazku: Maciej Wróbel

**Uprawniony z patentu tymczasowego: Przemysłowy Instytut Automatyki
i Pomiarów, Warszawa (Polska)**

Ciepły przekąznik termistorowy

Przedmiotem wynalazku jest układ przekąznika cieplnego do zabezpieczania przed przeciążeniem cieplnym urządzeń takich jak na przykład silniki elektryczne, łożyska i inne podobne urządzenia elektryczne i mechaniczne.

Znane są przekązniki cieplne posiadające układ pomiarowy zbudowany w postaci mostka Wheatstone, a posiadającego w jednym z ramion czujnik termistorowy i dyskryminator fazy. Układ pomiarowy i dyskryminator fazy zasilane są z tego samego transformatora, przy czym fazy napięć zasilających układ pomiarowy i dyskryminator fazy dobiera się w ten sposób, że w stanie zimnym to znaczy w stanie normalnej pracy zabezpieczanego urządzenia są one przeciwne.

W momencie gdy zabezpieczany obiekt osiągnie temperaturę krytyczną układ pomiarowy znajdujący się w stanie nierównowagi, przechodząc przez punkt równowagi zmienia fazę swego napięcia wyjściowego, która staje się zgodna z fazą napięcia zasilającego dyskryminator fazy. Dyskryminator fazy zostaje odblokowany i spowoduje zadziałanie przekąznika odłączającego zabezpieczone urządzenie od źródła zasilania.

Tego rodzaju praca układu pomiarowego ze względu na skokową zmianę oporności termistora powoduje, że w momencie zbliżania się zabezpieczonego urządzenia do temperatury krytycznej, punkt pracy układu znajduje się na płaskiej części charakterystyki prąd-temperatura. Dla poprawnej pracy układu wymagane jest zatem duże wzmocnienie sygnału prądowego. Powoduje to konieczność stosowania wzmacniaczy o dużym współczynniku wzmocnienia lub wzmacniaczy kilkustopniowych. Układy takie są układami skomplikowanymi i z powodu stosowania znacznej ilości elementów układami o małym współczynniku niezawodności.

Celem wynalazku jest wyeliminowanie wymienionych wad i opracowanie urządzenia zabezpieczającego o prostej budowie i dużej niezawodności.

Cel ten osiągnięto dzięki temu, że w układzie przekąznika cieplnego posiadającego obwód pomiarowy zbudowany w układzie mostka Wheatstone'a prądu zmiennego, który w jednej z gałęzi posiada czujnik termistorowy baza tranzystora sterowana jest z obwodu pomiarowego poprzez układ sterowania, natomiast w obwodzie kolektora tranzystora włączona jest dioda i szeregowo z nią przekąznik wyjściowy bocznikowany kondensatorem.

Przedmiot wynalazku jest uwidoczniony w przykładzie wykonania na rysunku, który przedstawia schemat połączeń przekaźnika cieplnego.

Przekaźnik cieplny posiada obwód pomiarowy OP zbudowany w postaci mostka Wheatstone'a, w którego jedno ramię włączony jest czujnik termistorowy R_t , zaś w drugie ramię opornik R_2 . W pozostałe ramiona mostka włączone są oporniki R_4 i R_3 . Oporniki R_2 i R_3 posiadają jednakową wartość oporności. Do przekątnej obwodu pomiarowego OP za pośrednictwem układu sterowania S włączona jest baza tranzystora T. W obwodzie kolektora tranzystora T włączona jest dioda D i szeregowo z nią przekaźnik wyjściowy P bocznikowany kondensatorem C.

Fazy napięć zasilających obwód pomiarowy OP i tranzystor T są tak dobrane, że w stanie zimnym obiektu zabezpieczonego to znaczy w stanie, gdy oporność termistora R_t jest mała są zgodne. Dzięki temu zwora przekaźnika wyjściowego P zostaje przyciągnięta już w chwili załączenia do pracy zabezpieczonego urządzenia w temperaturze otoczenia.

W miarę wzrostu temperatury zabezpieczonego obiektu rośnie oporność termistora R_t i maleje prądowy sygnał wyjściowy obwodu pomiarowego OP. Gdy temperatura zabezpieczonego obiektu osiągnie wartość krytyczną sygnał wyjściowy z obwodu pomiarowego OP jest niewystarczający do wystereowania tranzystora T i nastąpi rozwarcie styków przekaźnika P, a tym samym odłączenie od zasilania zabezpieczonego obiektu. W układzie tym obwód pomiarowy OP nie przechodzi przez punkt równowagi i punkt pracy układu znajduje się na odcinku charakterystyki prąd-temperatura, na którym występują znaczne przyrosty prądu w funkcji temperatury. Pozwala to na stosowanie w układzie tranzystora o małym współczynniku wzmocnienia i przekaźnika przeznaczonego do powszechnego zastosowania.

Zastrzeżenie patentowe

Termistorowy przekaźnik cieplny posiadający zespół pomiarowy zbudowany w układzie mostka Wheatstone'a prądu zmiennego oraz układ sterowania tranzystora, **znamienny tym**, że baza tranzystora (T) sterowana jest z zespołu pomiarowego (OP) za pośrednictwem układu sterowania (S), natomiast w obwód kolektora tranzystora (T) włączona jest dioda (D) i szeregowo z nią przekaźnik wyjściowy (P) bocznikowany kondensatorem (C).

